

Elintarvikkeet – Vegaanitko oikeassa?

Kotimaisten elintarvikkeiden materiaalipanokset

FIN-MIPS Kotitalous –tutkimusprojekti

KotiMIPS –projekti

- ❑ FIN-MIPS Kotitalous –tutkimusprojektin puitteissa tutustuttiin suomalaisen elintarviketuotannon materiaalipanoksiin
- ❑ Pyrkimyksenä oli muodostaa vertailukelpoinen materiaalipanosaaineisto Suomen elintarvikkeista
- ❑ Tutkimustuloksia esitellään nyt ensimmäistä kertaa

Läpikäynti

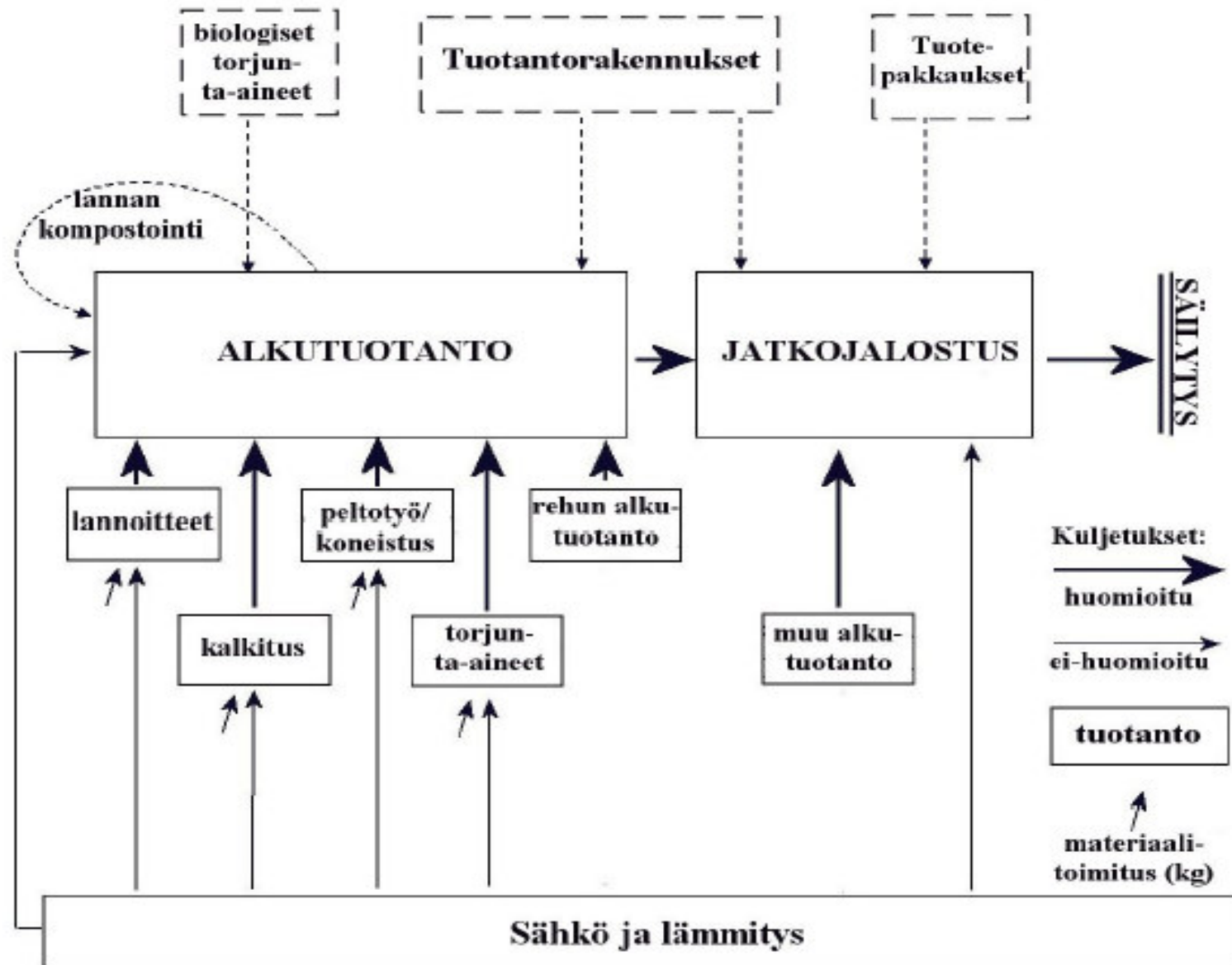
- Materiaalipanosten mittaaminen
 - Systemirajaus
 - Heikkoudet
- Tulokset
 - Pääkohdat
- Mitä seuraavaksi?
- Yhteenveto

Materiaalipanosten mittaaminen 1/4

- ❑ MIPS (Material Input Per Service unit) menetelmä jakaa materiaalipanokset kuuteen luokkaan
 - Abioottinen, bioottinen, vesi, ilma, eroosio ja maaperä
 - TMR = abioottinen + bioottinen + eroosio
- ❑ Tutkimukseen valittiin mukaan brasilialaisen soijan lisäksi vain suomalaisia elintarvikkeita
 - Maito, voi ja juusto sekä rypsi- ja soijalevitteet
 - Lihatuotteista naudan-, sian- broilerin- ja kirjolohen liha
 - Ohraolut, ruokaperuna, sokeri, ruis, vehnä-, seka- ja ohraleipä
 - Vihanneksista tomaatti ja kurkku
 - Hedelmistä omena ja marjoista lakka ja mansikka

Materiaalipanosten mittaaminen 2/4

- ❑ Lähdeaineistona käytettiin tutkimuksia
 - Jotka olivat julkisia
 - Joiden raporteista voitiin eritellä eri materiaalien käyttö
 - Jotka olivat suomalaisia tai Suomen oloihin sovitettavissa
- ❑ Tutkimuksen teko julkisen tiedon pohjalta oli jossain määrin haastavaa
 - Esimerkiksi MTT voisi harkita käytettyjen ainemäärien tarkempaa erittelyä julkaisuissaan
- ❑ Materiaalipanosaaineisto muodostettiin kaikille elintarvikkeille samaa systeemirajausta käyttäen

Materiaalipanosten mittaaminen 4/4

- ❑ Lisäksi rehu- ja varastohävikki huomioitiin
- ❑ Tutkimuksen heikkouksia
 - Allokointiin liittyvät kysymykset
 - Maidon tuotanto, brasilialainen soija
 - Suomen elintarviketuotannon keskiarvoistaminen
 - Tutkittiin elintarvikkeita, mutta joissain tapauksissa tulokset yleistettiin yksittäistapauksia käyttäen koko ao. elintarvikeryhmälle
 - esim. broileri -> siipikarjanliha yleensä

Tulokset

Tuoteryhmä	MIPS-arvot						
	TMR (kg/kg)	abiottinen (kg/kg)	bioottinen (kg/kg)	vesi (kg/kg)	ilma (kg/kg)	eroosio (kg/kg)	maaperä (kg/kg)
maito	4	1,1	3,0	31	0,094	0,31	274
voi	38	9,8	25	208	0,67	2,6	2329
levitteet, soijaöljy	29	7,6	19	162	0,7	2,0	1783
levitteet, rypsiöljy	30	8,3	20	168	0,557	2,2	1927
juusto	43	11	29	260	1,1	3,0	2675
naudanliha	46	12	31	439	0,99	3,2	2839
sianliha	21	8,3	10	240	1,9	2,8	2434
kalanliha (kirjolohi)	8	2,8	4,7	271	0,83	0,17	148
siipikarjanliha (broileri)	13	7,0	4,6	228	1,5	1,2	1088
kananmunat	11	5,7	4,0	141	1,0	1,1	942
soija	3	1,3	1,4	157	0,92	0,35	310
olut	2	1,5	0,31	280	0,51	0,085	75
ruokaperuna	2	0,29	1,7	52	0,016	0,080	71
sokeri	5	3,1	1,6	24	0,8	0,38	336
vehnäleipä	3	1,1	1,3	20	0,14	0,35	308
ruisleipä	3	1,6	0,8	111	0,21	0,29	259
sekaleipä	3	1,3	1,1	99	0,21	0,34	304
ohraleipä	3	1,1	1,4	21	0,15	0,39	341
tomaatti	9	8	1	793	4	0,006	36
kurkku(ka)	8	7	1	570	4	0,004	25
kurkku(ympärivuotinen)	15	14	1,4	2481	7,0	0,002	11
omena	2	1	1	7	0,01	0,32	93
lakka	3	2	1	17	0,2	0	0
mansikka	3	1	1	17	0,2	0,63	555

Tulosten pääkohtia

- TMR lukujen suuruusluokkaerojen avulla voidaan elintarvikkeita luokitella karkeasti
 - Juusto, voi ja naudanliha vaativat eniten materiaalipanoksia
 - Levitteet ja sianliha sijoittuvat hieman tämän luokan alapuolelle
 - Vihannekset, kananmunat ja broilerin sekä kirjolohen liha sijoittuvat materiaalipanoksiltaan tulosten keskivaiheille
 - Erilaiset leivät, marjat ja hedelmät sekä olut, soija ja ruokaperuna vaativat vähiten materiaalipanoksia
 - Maito ja sokeri sijoittuvat hieman tämän luokan yläpuolelle

Tulosten pääkohtia

- ❑ Elintarvikeryhmiä verrattaessa alkutuotanto on tärkeä materiaalipanosten muodostumisessa
 - esim. rehuntarve ja sähkön tai lämmön tarve
- ❑ Tärkeimmät materiaalipanosten lähteet ovat lannoitus, kalkitus, kuljetukset ja sekä rehun että sähkön/lämmön tarve
- ❑ Nyrkkisääntönä voidaan todeta jalostuksen ja kuljetusten aina nostavan ruoan materiaalipanosta

Eri materiaalipanoslukkien tulkinnasta

- Muutokset abioottisissa materiaalipanoksissa vaikuttavat korreloivan aiemmassa tutkimuksessa havaitun energiankäytön muutosten kanssa
- Bioottiset materiaalipanokset huomioidaan TMR luvussa
- Vesi –materiaalipanoslukka ei ole suoraan yhdistettävissä muihin ympäristökuormitusmittoihin
- Ilma –materiaalipanoslukka korreloi poltetun hapen kanssa
 - Luokka korreloi jossain määrin myös polttoprosessissa syntyvien kaasupäästöjen kanssa
 - Maataloudessa kuitenkin esimerkiksi metaani on merkittävämpi kasvihuonekaasu kuin hiilidioksidi
- Eroosio ja maaperäluvuista voidaan ratkaista käytetty viljelypinta-ala
 - Eroosioluku myös esittää arvion käytetyllä pinta-alalla tapahtuvasta keskimääräisestä eroosiosta

Mitä seuraavaksi?

- ❑ Ympäristökuormituksen indikaattorien lisäksi elintarvikkeilla on muitakin mitattavissa olevia ominaisuuksia, jotka kiinnostavat kotitalouksia
 - Esimerkiksi ravintoarvot
- ❑ Ravintoarvoja ja ympäristökuormituksen indikaattorilukuja on mahdollista koota kotitalouksien tarpeisiin
- ❑ Myös pidemmälle vietyjä, indikaattoreiden avulla muodostettuja operointimittoja voidaan muodostaa
 - Esimerkiksi ”kestävän kulutuksen lukuarvo”
Data Envelopment Analysis menetelmällä

Yhteenveto

- Vegaanit ovat vielä niskan päällä perunoineen ja brasilialaisine soijapapuisineen
- Oluen ja erilaisten kotimaisten marjojen ja hedelmien tuotantoa voidaan pitää materiaalipanoksiltaan kiloa kohti pienenä
- Lihan, juuston ja kasvihuonetuotannon materiaalipanoksia voidaan pitää kiloa kohti suurena